

Arbeidsmarkt zorg en welzijn Friesland

Maart 2021

Deze factsheet laat de stand van zaken zien op de arbeidsmarkt voor zorg en welzijn in de provincie Friesland. We brengen de ontwikkeling van het aantal werknemers en vacatures naar branche in beeld. De instroom en uitstroom van medewerkers in en uit de sector komen aan bod. Daarna zoomen we in op het werkplezier, de werkdruk, het opleiden van de huidige werknemers en de instroom van nieuwe professionals in het beroepsonderwijs. Als laatste een blik op de toekomst: de Friese prognoses van de personeelstekorten t/m 2030 en de bevolkingsontwikkeling naar leeftijd in 2031 en 2041.

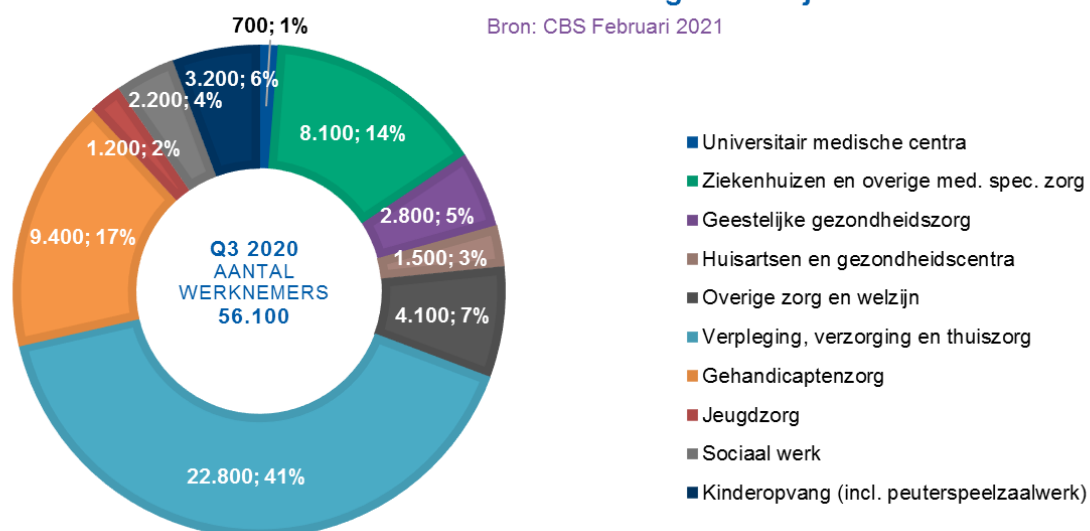
Aantal werknemers zorg en welzijn in Friesland blijft groeien

- Zowel het afgelopen jaar (+1.100, +2%) als de afgelopen vijf jaar (+5.500, +10,9%) is het aantal werknemers in de sector zorg en welzijn in de provincie Friesland gestegen. In totaal werken er nu ongeveer 56.100 mensen in Friesland in deze sector.
- Het aantal werknemers in Friesland in alle sectoren is 276.900, dit betekent dat 20,3% van alle werknemers in de sector zorg en welzijn werkt. Dit percentage ligt hoger dan het landelijke gemiddelde van 17,1%.
- De meeste van deze 56.100 mensen hebben een baan in de branche verpleging, verzorging en thuiszorg (22.800, 41%), gehandicaptenzorg (9.400, 17%) en de ziekenhuizen (8.100, 14%).

Ontwikkeling werknemers zorg en welzijn provincie Friesland 2015-2020									
Aantal werknemers						Trend Q3 2015-'20		Trend Q3 2019-'20	
Q3 2015	Q3 2016	Q3 2017	Q3 2018	Q3 2019	Q3 2020	Aantal	%	Aantal	%
50.600	50.800	51.300	52.500	55.000	56.100	5.500	10,9%	1.100	2,0%

Werknemers naar branche zorg en welzijn Friesland

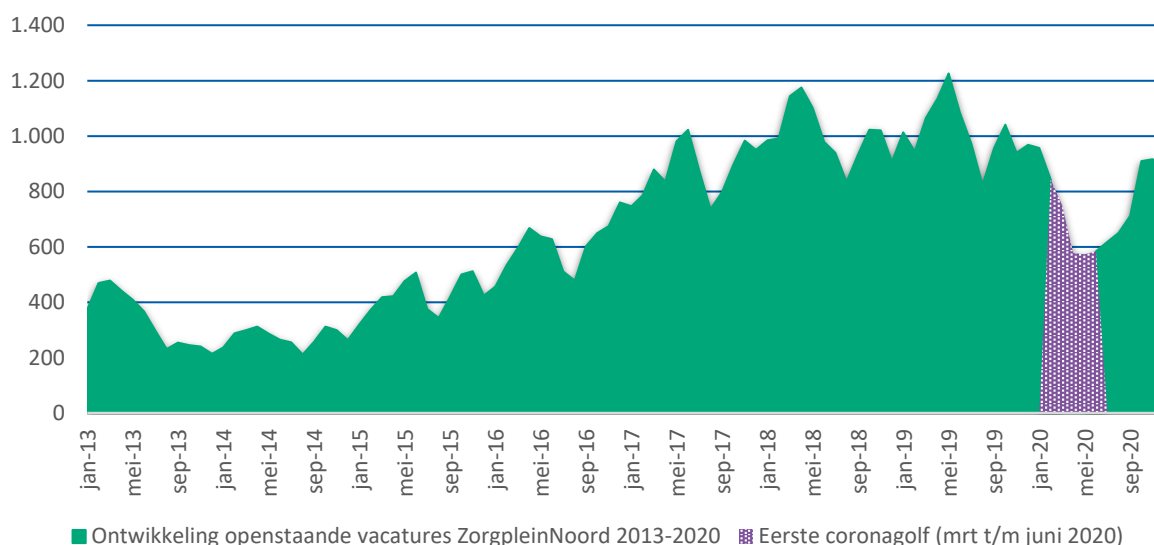
Bron: CBS Februari 2021

Forse daling aantal openstaande vacatures door de coronacrisis, stabilisatie eind 2020

- Nadat het aantal openstaande vacatures in Noord-Nederland op de vacaturesite van ZorgpleinNoord zes jaar achter elkaar is gestegen, is er in 2020 sprake van een forse daling van het aantal openstaande vacatures als gevolg van de coronacrisis
- Het aantal openstaande vacatures steeg na de eerste coronagolf weer richting het aantal vacatures van 2019. In het laatste kwartaal van 2020 (okt-dec) waren er 238 vacatures minder vergeleken met het laatste kwartaal van 2019 (-8,1%). De tweede coronagolf heeft duidelijk een minder grote invloed op de vacaturecijfers.

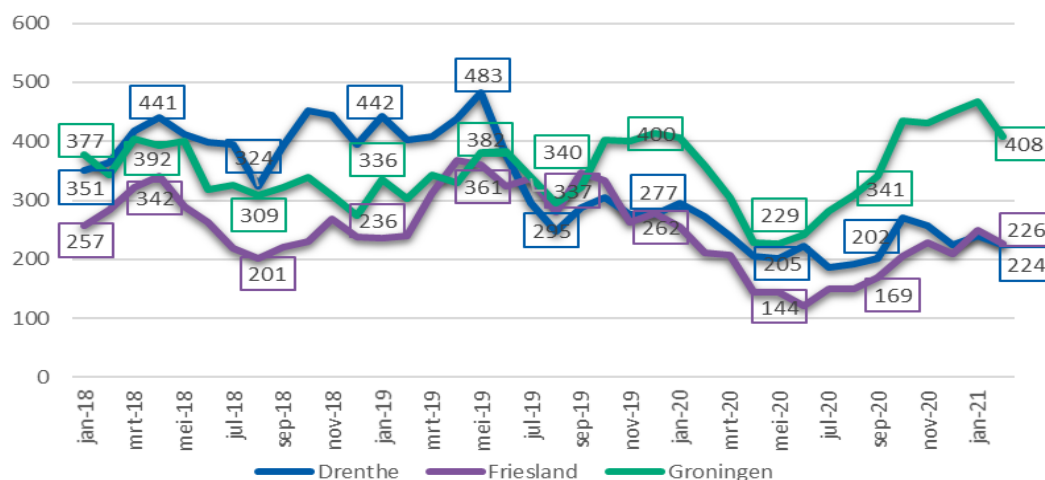
Vacatureontwikkeling 2013-2020

Openstaande vacatures per provincie: veel vacatures voor verzorgenden in Friesland

- In provincie Groningen waren in 2020 de meeste vacatures (44,7%), gevolgd door Drenthe (30,9%) en Friesland (24,5%). In 2019 waren de vacatures gelijkmatiger verdeeld over de drie provincies (Groningen 34,9%, Drenthe 34,9% en Friesland 30,2%).
- De daling in 2020 was in de provincie Groningen het minst groot. Ondanks de coronacrisis waren er 240 openstaande vacatures minder in deze provincie (-5,6%). In provincie Drenthe was de daling groter, namelijk 1.471 vacatures minder (-34,7%). In provincie Friesland was de daling het grootst met 1.482 openstaande vacatures minder dan in 2019 (-40,3%).
- Wat opvalt aan de verdeling van het aantal openstaande vacatures per branche en per functiegroep in de provincie Friesland is dat er vergeleken met de andere twee Noordelijke provincies, veel vacatures worden geplaatst in de functiegroep verzorgende (697, 32%).

Openstaande vacatures per provincie

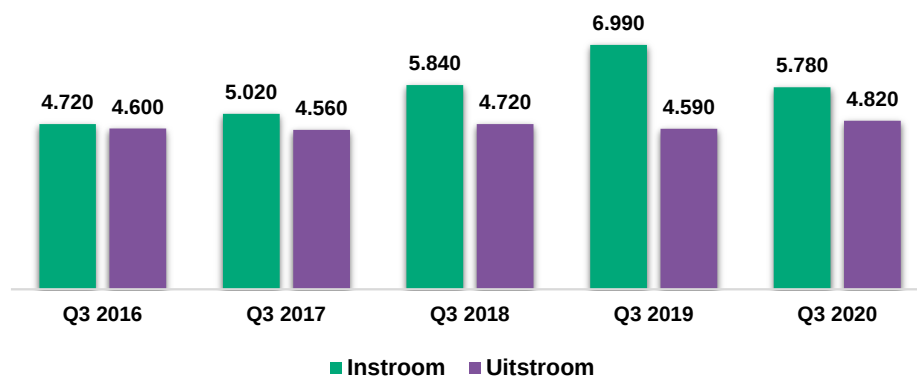

Vacatureontwikkeling Friesland naar branche en functiegroep (mrt 2020 tot mrt 2021)		
Top 3 per branche:	Aantal vacatures	% van totaal in provincie
1. verpleging, verzorging en thuiszorg	1058	48%
2. geestelijke gezondheidszorg	255	12%
3. gehandicaptenzorg	251	11%
Top 3 Functiegroep:	Aantal vacatures	% van totaal in provincie
1. verzorgende	697	32%
2. verpleegkundige	340	15%
3. sociaal pedagogisch	265	12%

In- en uitstroom zorg en welzijn 2020: minder instroom en meer uitstroom dan in 2019

- Het verschil tussen instroom en uitstroom is het afgelopen jaar (Q4 2019 t/m Q3 2020) ongeveer 960 werknemers. Een jaar eerder bedroeg dat saldo nog 2.400 werknemers. De nieuwe instroom van werknemers daalde met 1.210 mensen en de uitstroom nam toe met 230 werknemers.
- In de eerstelijns zorg (exclusief huisartsenzorg) en het sociaal werk is de uitstroom van personeel zelfs groter dan de instroom. Ook in Groningen en Drenthe daalde de instroom en groeide de uitstroom in vergelijking met 2019.

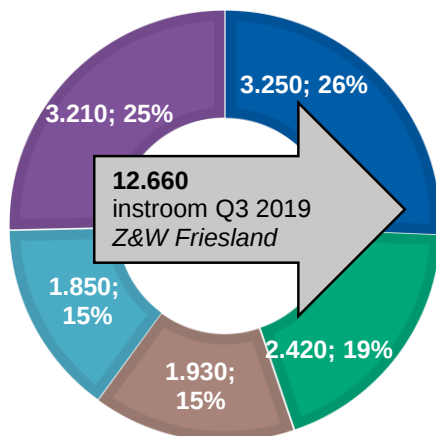
In- en uitstroom zorg en welzijn Friesland

Totale mobiliteit: in 2019 meer instroom van buiten de sector dan baanwisselingen binnen de sector

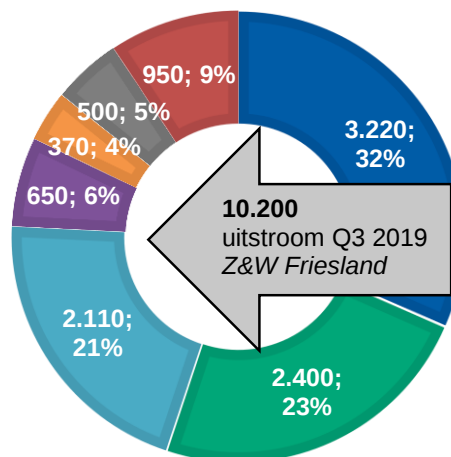
- Als we naar alle mobiliteit in de Friese zorg- en welzijnssector kijken over 2019, dan valt het volgende op: de instroom van buiten de sector (6.990) is groter dan het aantal medewerkers (5.670) dan binnen de sector wisselt van baan. De medewerkers die binnen de Friese zorg- en welzijnssector wisselen van baan gaan vaak weer in dezelfde branche werken.
- Van de 6.990 nieuwe medewerkers van buiten de sector is meer dan de helft zij-instromer of herintreder. De andere 46% bestaat uit nieuwe beroepsprofessionals uit het onderwijs of vanuit een inactieve positie.
- Ongeveer 4.590 werknemers verlieten in 2019 de Friese zorg en welzijn. De meeste uitstromende werknemers (2.400) zijn voor een werkgever in andere sector gaan werken. Ongeveer 370 zorg- en welzijnswerknemers begonnen voor zichzelf en 500 werknemers gingen met pensioen. De rest, 1.600 medewerkers, stroomden uit naar een uitkering of inactiviteit.

TOTALE INSTROOM NAAR HERKOMST

- dezelfde branche
- andere z&w branche
- herintreder (> 1jr weg)
- zij-instromer
- overig (onderwijs, uitkering etc)

TOTALE UITSTROOM NAAR BESTEMMING

- dezelfde branche
- andere z&w branche
- andere sector
- uitkering
- zfp
- pensioen
- inactief

Arbeidsomstandigheden: bijna vier op tien werknemers ervaart een hoge werkdruk

- In de tweede helft van 2019 heeft het CBS werknemers in de Friese zorg en welzijn gepeild over de arbeidsomstandigheden. Acht op de tien werknemers in de Friese zorg- en welzijnssector geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn met het werk dat zij doen.
- Toch ervaart bijna 40% van de werknemers de werkdruk als te hoog of veel te hoog. Het aandeel medewerkers dat een te hoge werkdruk ervaart, verschilt per branche. In de branche jeugdzorg ervaart 47% van de werknemers een (veel) te hoge werkdruk, de branche met grootste aandeel. Het laagste aandeel is terug te vinden bij de eerstelijnszorg (exclusief de huisartsenzorg). In deze branche ervaart nog geen derde (32,5%) van het personeel de werkdruk als (veel) te hoog.
- In verband met de coronacrisis is de werknemerspeiling over 2020 uitgesteld. In de gehandicaptenzorg en ouderenzorg zien we in het derde en vierde kwartaal van 2020 een hoger verzuim dan in 2019. In de ggz ligt het verzuim lager.

Ontwikkeling ziekteverzuim (%) grootste Friese zorgbranches					
Branche	jaar	Q1	Q2	Q3	Q4
Geestelijke gezondheidszorg	2019	n.b.	n.b.	5,5	6,3
	2020	6,8	4,6	4,5	5,7
Gehandicaptenzorg	2019	n.b.	n.b.	5,9	6,6
	2020	7,4	6,5	6,9	7,4
Verpleging, Verzorging en Thuiszorg	2019	n.b.	n.b.	6,0	7,2
	2020	n.b.	7,6	7,3	8,4
Ziekenhuizen (excl. UMCG)	2019	n.b.	n.b.	4,9	6,2
	2020	6,8	5,6	6,4	5,7

n.b.: cijfer niet bekend

Opleiden en ontwikkelen: instroom beroepsonderwijs zorg en welzijn groeit in Friesland

- Ongeveer 71% van de werknemers in de Friese zorg- en welzijnssector volgde (in 2019) een vorm van scholing, landelijk ligt dit aandeel ook op 71%. Het kan gaan om een korte training, maar ook een kwalificerende opleiding op een ander functieniveau.
- Afgelopen jaren steeg de instroom in het zorg- en welzijnsberoepsonderwijs op mbo, hbo en wo-niveau. Vijf jaar geleden (2015/'16) koos nog geen één op de drie Friese studenten in het mbo voor een zorg- of welzijnsopleiding. Nu (2019/'20) is dat bijna 40% van alle Friese studenten. Het aandeel Friese studenten dat kiest voor een hbo zorg- en welzijnsopleiding nam iets minder toe van 27% (studiejaar 2015/'16) naar 29% (studiejaar 2019/'20). In het wo-onderwijs kiest ongeveer één op de vijf wo-studenten in Friesland voor een zorg- of welzijnsopleiding. Dit aandeel bleef stabiel in de afgelopen vijf studie jaren.

Friesland instroom beroepsonderwijs						Trend	
Studierichting / studiejaar	2015-'16	2016-'17	2017-'18	2018-'19	2019-'20*	2015-'14/2019-'20	2018-'19/2019-'20
mbo zorg en welzijn	3.235	3.634	3.832	4.353	4.310	33,2%	-1,0%
mbo geen zorg en welzijn	7.319	7.065	7.050	6.773	6.643	-9,2%	-1,9%
hbo zorg en welzijn	1.505	1.699	1.785	1.854	1.910	26,9%	3,0%
hbo geen zorg en welzijn	4.155	4.107	4.112	4.716	4.721	13,6%	0,1%
wo zorg en welzijn	200	220	220	260	290	45,0%	11,5%
wo geen zorg en welzijn	880	940	1.050	1.180	1.240	40,9%	5,1%

* de instroomcijfers over studiejaar 2019-'20 zijn voorlopige cijfers

Arbeidsmarkprognose t/m 2030: ruim 8.000 medewerkers tekort voor groeiende zorgvraag

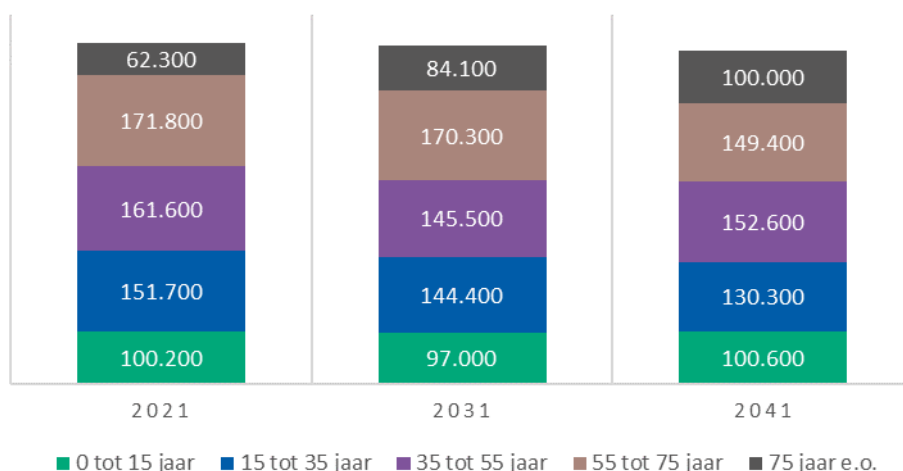
- Het aantal mensen dat in de Friese zorg en welzijn gaat werken, blijft de komende jaren groeien. In 2030 zijn dat naar verwachting tussen de 59.00 en 59.200 werknemers, ongeveer 8,5% meer dan in 2019. Deze verwachte werknemersgroei is echter niet genoeg om de toename van de zorgvraag op te vangen.
- In 2019 was er in Friesland al sprake van een tekort van 1.100 medewerkers. Naar verwachting ontstaat in 2030 in Friesland een personeelstekort van 8.100 tot 8.600 werknemers. De grootste tekorten worden verwacht voor de Friese verpleeghuizen, ongeveer tussen 4.400 en 4.800 mensen. Voor de functiegroep verzorgenden (mbo-3) wordt in Friesland het grootste personeelstekort geraamd: 2.600 à 2.700 mensen in 2030.

Demografische ontwikkeling: er is sprake van ontgroening en vergrijzing in provincie Friesland

- De verwachte leeftijdsopbouw van de provincie Friesland verandert sterk de komende jaren. Er is namelijk sprake van ontgroening en vergrijzing. Dit betekent dat de potentiële beroepsbevolking komende jaren zal afnemen, terwijl de leeftijdsgroep die de meeste zorg vraagt, namelijk mensen van een leeftijd van 75 jaar en ouder, sterk zal toenemen.
- De totale bevolking krimpt in 2041 in Friesland met 14.700 mensen (-2,3%), maar het aantal mensen met een leeftijd van 75 jaar en ouder neemt sterk toe met 37.700 mensen (+60,5%). Het aantal mensen in Friesland in de leeftijd van 15 tot 75 jaar neemt daarentegen af met 52.800 mensen (-10,9%).

Bevolkingsprognose Friesland					
Leeftijd	2021	2031	2041	2021-'41	% 2021-41
0 tot 15 jaar	100.200	97.000	100.600	400	0,4%
15 tot 35 jaar	151.700	144.400	130.300	-21.400	-14,1%
35 tot 55 jaar	161.600	145.500	152.600	-9.000	-5,6%
55 tot 75 jaar	171.800	170.300	149.400	-22.400	-13,0%
75 jaar e.o.	62.300	84.100	100.000	37.700	60,5%
Totaal	647.600	641.300	632.900	-14.700	-2,3%

BEVOLKINGSPROGNOSE FRIESLAND

Bronnen

- ABF Research i.s.m. Prismant (arbeidsmarktprognoses)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
- Vacaturesite ZorgpleinNoord
- Vernet (ziekteverzuim)

Meer informatie over deze publicatie

- Deze factsheet is een uitgave van Stichting ZorgpleinNoord. Publicatie uit dit werk is toegestaan, mits de gebruikte bronnen ook vermeld worden.
- Voor vragen of meer informatie kunt u contact opnemen met de onderzoekers van ZorgpleinNoord: Jort Voerman (j.voerman@zorgpleinnoord.nl) of Karin Doornbos (k.doornbos@zorgpleinnoord.nl)